

Atskaite par dalību COPA-COGECA darba grupā

Dārzkopība

30. oktobrī – 1. novembrī 2023. Briselē

Darba grupas sanāksmē piedalījās LOSP eksperts Andrejs Vītoliņš

Darba grupā skatītie jautājumi:

1. Tirgus situācijas apskats un diskusija ar Lauksaimniecības DG AGRI
2. Situācija dalībvalstīs
3. Tirdzniecības līgumi ar trešajām valstīm
4. Diskusija par Darba grupas turpmākajiem jautājumiem – plāniem
5. Stāvoklis attiecībā uz ilgtspējīga pesticīdu izmantošanas direktīvu (SUR)
6. Prezentācija par Augsnes monitoringu un noturības likumu (SMRL)
7. Jaunās ģenētiskās tehnikas (NGT)
8. Diskusija par 2024. gada vasaras vizīti
9. Citi jautājumi

30.10.2023

Darba kārtības un iepriekšējās sapulces protokola apstiprināšana

Protokols tika apstiprināts esošajā redakcijā. Darba kārtībā pievienoti punkti par PVN un augu veselību.

Tirgus situācijas apskats un diskusija ar Lauksaimniecības DG AGRI

Eiropas dekoratīvo augu tirgus ir piedzīvojis gan stagnāciju gan nelielu kāpumu ES dažādās valstīs. Daudzi faktori, piemēram, laika apstākļi, ekonomiskie nosacījumi un mainīgā patērētāju uzvedība, ir ietekmējuši tirgu. Dažas valstis ziņoja par stabilitāti tirgū, tomēr kopumā apgrozījums 2023. gadā būs zemāks nekā 2019.-2021. gados (Stabili references gadi ar nelielu izaugsmi).

Mainoties patērētāju uzvedībai, tostarp mazākiem pirkumiem, palielināties tiešsaistes iepirkumu īpatsvaram, tirgus mainās.

Kopīgas problēmas visās valstīs ietver augošos ražošanas izmaksas, neizlēmību saistībā ar nākotnes ekonomiskajiem nosacījumiem un atsevišķās valstīs ūdens pieejamību.

Situācija dalībvalstīs

Nīderlande - Salīdzinot ar 2022. gadu dārzkopības sektors kopumā nav piedzīvojis ievērojamas izmaiņas, neliels kāpums 3% robežās ir vērojams griezto ziedu sektorā.

Beļģija - kā ziņo nozares pārstāvis 2020-2022 gados bija ļoti laba tirdzniecība sezona, šobrīd kritusies spēcīgi - 20-30% apjomā. Viegli kāpis eksports. Izteikti vērojamas pircēju paradumu izmaiņas, pirkumu apjoms ir mazinājies. Viens no nedaudzajiem sektoriem, kur tirdzniecība ir kāpusi ir dzīvzogu augi un meža stādāmais materiāls.

Austrija - sasnieguši pirmspandēmijas līmeni, un uzskatāms kā normāls tirdzniecības gads.

Francija - Stādu tirgus krities par 20-30%. Cēlusies par 20% cena augiem, tas izteikti saistīts arī ar izmaksām par ūdeni, audzēšanas izmaksām, un vides prasībām. Vasarā bija vērojams ļoti izteikts ūdens trūkums.

Vācija - cenas kāpušas, tirdzniecības apjomi kritušies. Absolūtos ciparos apgrozījums palicis vienā līmenī. Lielie tirdzniecības tīkli ar nākamo gadu plāno palielināt savu peļņas daļu, tas rada papildus spiedienu uz ražotāju, samazinot viņu daļu. Radušies jauni tirgotāji, kas iepērk no vairumtirgotāja pa tiešo. Tas mainījis tirgu ievērojami.

Itālija - griezto ziedu sektorā, kopumā sezona ir laba, atsevišķos svētkos pat +25%. Augi podos - sezona slikta. Cenas stāv uz vietas. Diemžēl pirmspandēmijas līmenis nav sasniegts. Vietējā tirgū ir uzlabojumi likumdošanas dēļ, nepieciešamība apzaļumot pilsētas.

Polija - imports palicis tajā pašā līmenī. Augušās ražošanas izmaksas un inflācija, cēlusi augu un griezto ziedu cenu vismaz par 10%.

Latvija - dzīvo augu sektors līdzīgi kā daudzas valstis Eiropā skāra nelabvēlīgie laika apstākļi. Stādu tirgus ir krities par 10-20% ja salīdzina ar pirmspandēmijas gadiem. Augu cenas ir kāpušas vidēji par 20-30%, galvenokārt inflācijas un ražošanas izmaksu kāpuma dēļ. Ievesto augu, īpaši pilsētas apstādījumu augu cenas kāpušas vairākkārtīgi, pamatā uz transporta izmaksu rēķina.

Tirdzniecības līgumi ar trešajām valstīm

Ketrīna Kombeta, Starptautisko aspektu galvenās nodaļas vadītāja DG AGRI, prezentēja esošo situāciju ES sarunām ar trešajām valstīm: ar Taizemi sarunas ir tikai sākuma stadijā; ar Malaiziju un Filipīnām plānots sākt sarunas 2024. gadā; sarunas ar Indiju ir nenoteiktas; Jaunzēlande ir noslēgusi sarunas, un parlamentārā ratifikācija tiek gaidīta sākumā 2024. gadā, un visbeidzot, potenciālās sarunas ar Ķīnu paliek temats nākotnei. Nolīgums ar Austrāliju nav panākts, un nav zināms kad sarunas turpināsies.

Mamias uzsvēra Indijas nepiedalīšanos Augu tiesību UPOV konvencijā un aicināja Eiropas Komisiju ņemt to vērā sarunās. S.M no Union Flares norādīja, ka Indija neplāno parakstīt starptautisko līgumu par intelektuālajām autortiesībām augiem, kas var radīt problēmas eksportētājiem.

Itālijas delegācija uzsvēra intelektuālā īpašuma nozīmi šķirņu audzētājiem. Viņi puda bažas par konkurenci no valstīm kā Japāna, Indija un Ķīna, it īpaši grieztā ziedu nozarē, un aicināja izstrādāt kopīgas starptautiskas normas, lai nodrošinātu taisnīgu konkurenci un ierobežotu kaitēkļu riskus.

Diskusija par Darba grupas turpmākajiem jautājumiem – plāniem

- Augkopības nozares veicināšana Zaļā darījuma ietvaros

Dalībnieki uzsvēra dekoratīvās nozares lomu Eiropas Zaļajā darījumā ietvaros un izteica bažas, ka tā bieži tiek atstāta ēnā koncentrējoties uz ar pārtiku saistītajām diskusijām. Grupa apsprieda efektīvas komunikācijas svarīgumu un ierosināja sagatavot kopīgu ziņojumu, lai uzsvērtu nozares nozīmi zaļākai un veselīgākai Eiropai. Sekretariātam jāapkopo ziņojumi, kas izstrādāti nacionālā līmenī, lai sāktu strādāt pie Eiropas dokumenta, kurā apkopotas galvenās idejas.

- Augu aizsardzības līdzekļu izmantošana

Tika apspriesta vajadzību valstīm saskaņot darbības attiecībā uz augu aizsardzības līdzekļu izmantošanu.

Itālijas delegācija ir uzsākusi tā saucamo balto AAL sarakstu izstrādi, kurā būs iekļauti līdzekļi ar bieži izmantotiem un efektīviem produktiem. Viņi ierosināja, lai šo dokumentu pieņem par darba dokumentu mūsu grupai un citām Copa-Cogeca darba grupām. Galvenais mērķis ir informēt politikus par konkrētiem nozares izmantotajiem produktiem un resursiem (dokuments tiks publicēts Agri-Pulse).

Citas jautājumi

- PVN

WUR ziņojums par PVN dekoratīvo augu produktiem Nīderlandē un ES parādīja, ka PVN likmes palielināšana (no 9% līdz 21%) var kaitēt apgrozījumam un nodarbinātībai piegāžu ķēdēs. Aprēķini parādīja, ka PVN palielinājums tikai Nīderlandē izraisītu 200 miljonu eiro zaudējumus dekoratīvajā nozarē vairumtirdzniecības cenās, un ja citas ES valstis sekotu šim piemēram, tas varētu radīt lielāku ietekmi uz valsts eksportu un primāro ražošanu, ar potenciālu apgrozījuma kritumu 930 miljonu eiro apmērā un dažādām ekonomiskām sekām.

Citu valstu pieredze. Francijā bija priekšlikums par 2024. gada budžeta likumu, kura mērķis bija samazināt PVN likmi pārtikas produktiem no 10% līdz 5,5%. Tā tika uzskatīta par pozitīvu ziņu. Tomēr pastāvēja bažas, ka turpmākas diskusijas varētu novest pie tā, ka dekoratīvie produkti tiktu pārcelti uz augstāko 20% PVN likmi, nevis gūtu labumu no zemākās likmes. 2017. gadā Austrija pieredzēja PVN palielinājumu dekoratīvajiem augiem (tagad 10%), kas neatrisināja problēmu pašu par sevi, tomēr rezultātā radās diskriminācija starp produktiem ar dažādiem nodokļu līmeņiem.

- Augu veselība

Francijas delegācija puda bažas par stratēģiju cīņā pret Xylella fastidiosa. Citām valstīm ieteica stingru kontroli un nepieciešamības gadījumā buferzonu izveidi, lai novērstu vektora izplatīšanos.

31.10.2023

Stāvoklis attiecībā uz ilgtspējīga pesticīdu izmantošanas direktīvu (SUR)

Marina Antonova prezentēja jaunākās izmaiņas saistībā ar SUR. Dokumenti pašlaik ir Eiropas Parlamenta rokās, gaidot balsojumu novembrī, kamēr Padome strādā pie mērķu un jutīgo teritoriju dokumenta. Sekretariāts analizēja potenciālos rezultātus pēc balsojumiem komitejā. Priekšsēdētājs atkārtoja, ka PPP problēma nav pilnībā aptverta arī ar SUR, jo ierobežojošie kritēriji ietekmēs nozari tā vai tā. Daži biedri bija par priekšlikuma noraidīšanu, jo daudzi aspekti ir nereāli un neattiecas uz nozari.

Prezentācija par Augsnes monitoringu un noturības likumu (SMRL)

Niall Curley prezentēja priekšlikumu un jaunākās izstrādes saistībā ar SMRL, kas vērsts uz veselīgām ES augsnēm līdz 2050. gadam.

Augsnes veselības uzlabošanas pasākumi paredz, ka līdz 2050. gadam visas ES augsnes būs veselīgas. Tomēr balsojums par regulas pieņemšanu ir iesprūdis. Saistībā ar šo regulu tiks ieviesti virkne jauni jēdzieni. *Soil districts* (augšnes zonas) tiks dalītas ne tikai nacionālā valstu līmenī, bet arī lokāli, ja tas būs nepieciešams. Tas tiek darīts, lai varētu veikt regulāru augsnes veselības monitoringu. Ik pa 5 gadiem būs jānosaka konkrēto zonu novērtējums. (Nav vienošanās par kopīgiem indikatoriem - piem. piesārņojuma apjoms). Attiecīgi uz novērtējuma pamata tiks plānoti pasākumi augsnes veselības uzlabošanai. ES vēlas ieviest tā saucamos augsnes veselības sertifikātus, kas palīdzētu novērtēšanas procesā, kā arī piemēram tirgojot augsni. Viens no kritērijiem būs smago metālu piesārņojums. Vara piesārņojums piemēram Itālijā pārsniedz Latvijas piesārņojumu vairāk kā desmit reizes.

Pašu regulu plānots atjaunot, pārskatīt ik pa 6 gadiem.

Plānojas ka izmaiņu un papildinājumu saskaņošana aizņems visu šā gada nogali, bet pieņemšana labākajā gadījumā notiks nākamā gada februārī, martā Beļģijas prezidentūras laikā.

Jaunās ģenētiskās tehnikas (NGT)

Sekretariāts sniedza papildus informāciju par NGT jautājumu, kas pašlaik tiek apspriests Eiropas Parlamentā. Copa-Cogeca nesēn publicēja savu nostāju. Šobrīd notiek aktīvs darbs pie regulējuma kas ietekmēs jaunās ģenētiskās selekcijas metodes. Gala aprises gaidāmas nākamā gada pavasarī.

Diskusija par 2024. gada vasaras vizīti

Šobrīd ir ideja vizīti organizēt Kenijā. Pēdējās vizītes Nīderlandē un Latvija tika organizētas ar uzsvaru uz primāro ražošanu, bet ES liels importa apjoms nāk piemēram no Kenijas. Eksportētājiem un importētājiem šis varētu būt interesants galamērķis. Kaut arī plānots apmeklēt arī stādaudzētājus, uzsvars gan varētu būt uz grieztajiem ziediem. Tomēr neatkarīgi no konkrētā produkta ir ļoti interesanti tas, ka viņi iemanās ražot ziedus 100% bioloģiski. Ņemot vērā lielos transportēšanas apjomus, loģistikas organizēšana noteikti ir ļoti izaicinoša. Kā viņi iemanās nodrošināt ES standartu ievērošanu, sertifikāciju, utt. Darba spēka izglītošana, pieejamība. Dalībnieki uzskata ka mums ir daudz ko mācīties.

Vizītes laiks varētu būt EFTEC izstādes laikā 4-6. jūnijs. Izmaksas varētu būt aptuveni līdzīgas kā Nīderlandes un Latvijas vizītei. Lidojums dārgāks, bet dzīvošana stipri lētāka.

Plāns B ir vizīte Francijā.

Citi jautājumi

Nākamā Darba grupas sapulce būs neformāla un notiks izstādē Esenē 2024. gada jūnijā.

Ņemot vērā, ka CDG vairs nebūs pieejamas, sekretariāts ir ierosinājis rīkot darba grupu sapulces divreiz gadā. Tās notiks divu līdzīgā formātā dalot diskusijas divās dienās, lai tās būtu pieejamākas iesaistītajām pusēm.

Atskaiti sagatavoja eksperts

Andrejs Vītoliņš

Zemkopības ministrija